

Rektor
Ylva Fältholm

Remissvar

29 januari 2024
HIG-STYR 2023/183

Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten
Remiss U2023/02898
u.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över delbetänkandet Statlig forskningsfinansiering
Underlagsrapporter, SOU 2023:19, och slutbetänkandet Ny myndighetsstruktur
för finansiering av forskning och innovation, SOU 2023:59 (U2023/02898)

Högskolan i Gävle sätter människan i centrum och utvecklar kunskapen om en hållbar livsmiljö.

Högskolan i Gävle • 801 76 Gävle • Kungsbäcksvägen 47, Gävle • 026-64 85 00 • www.hig.se

Högskolan i Gävle är miljöcertifierad enligt ISO 14001

Sammanfattning

Vi, Högskolan i Gävle, instämmer i slutbetänkandets huvudförslag att tre nya myndigheter för finansiering av forskning och innovation inrättas. Vi ser positivt på att förslaget värnar fri vetenskap och ger bättre förutsättningar för utmaningsdriven forskning som spänner över flera sakområden. Vi ser både för och nackdelar med att finansiering av utmaningsdriven forskning respektive innovation förläggs på separata myndigheter, men anser att delar av det uppdrag som föreslås för Innovationsmyndigheten är så pass skilda från strategisk forskning att det motiverar två separata myndigheter.

Vi motsätter oss det alternativa förslaget att inrätta två nya myndigheter. Men om förslaget skulle realiserats så anser vi att uppdraget för den föreslagna Myndigheten för strategisk forskning och innovation avgränsas till det forsknings- och innovationspolitiska området och att uppdrag som faller inom det tillväxt- och näringspolitiska området förläggs på andra statliga aktörer.

Yttrande över SOU 2023:19, Statlig forskningsfinansiering, Underlagsrapporter

Vi har inga synpunkter på delbetänkandet.

Yttrande över SOU 2023:59, Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation

Vi inleder med synpunkter på huvudförslaget och det alternativa förslaget, följt av synpunkter på de föreslagna myndigheterna. Det gör att våra synpunkter inte helt följer den ordning som förslagen ges i avsnitten 6.2 och 6.4 i slutbetänkandet.

Våra synpunkter på förslagen från och med avsnitt 6.5 följer ordningen på förslagen i slutbetänkandet och rubrikerna är hämtade från slutbetänkandet, inklusive avsnittens numrering.

Huvudförslaget: En statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter

Vi instämmer i förslaget att tre nya myndigheter inrättas.

Vi ser positivt på att förslaget

- värnar fri vetenskap genom en Vetenskapsmyndighet som är helt forskarstyrd.
- samlar all utmaningsdriven forskning i en myndighet, vilket ger bättre förutsättningar för utmaningsdriven forskning som spänner över flera sakområden.
- innefattar separata myndigheter för strategisk forskning respektive innovation. Vi anser att betydande delar av det uppdrag som föreslås för Innovationsmyndigheten är så pass skilda från strategisk forskning att det motiverar två separata myndigheter.
- medför en tydlig separering av funktioner för respektive myndighet samt att två myndigheter blir mer renodlade forskningsfinansiärer.

Samtidigt ser vi att det blir av stor vikt att Myndighetens för strategisk forskning, som nu samlar alla tidigare sakområden, utformas så att den kan agera rimligt snabbt samt att den speglar den tidigare mångfald av projekt som finansierats av nuvarande myndigheter. Vi vill även belysa vikten av att den nya Myndigheten för strategisk forskning kommer att innefatta den bredd av sakområdeskunskap som sammantaget funnits hos tidigare finansiärer.

Det alternativa förslaget: En statlig finansieringsstruktur med två myndigheter

Vi motsätter oss förslaget. Även om vi ser svårigheter att i många projekt särskilja strategisk och utmaningsdriven forskning från innovationsprocesser, så överväger nackdelarna med en integration. Den främsta nackdelen är att vi anser att Myndigheten för strategisk forskning och innovation skulle få ett allt för komplext uppdrag som spänner från grund- och utmaningsdriven forskning till stöd för näringslivsutveckling.

Om det alternativa förslaget skulle realiserats så har vi framfört en synpunkt under avsnittet *Förslag: Myndigheten för strategisk forskning och innovation*, nedan.

Förslag: Vetenskapsmyndigheten

Vi instämmer i förslaget och ser mycket positivt på utredningens förslag att Vetenskapsmyndigheten helt styrs av forskare och därmed värnar den fria forskningen. Likaså ser vi positivt på att tematiska satsningar ska vara få och att de, om de förekommer, ska styras av forskare.

Förslag: Myndigheten för strategisk forskning

Vi instämmer i förslaget. Vi ser en tydlig fördel i att nuvarande finansiärer för utmaningsdriven forskning sammanförs då det skapar bättre förutsättningar för att finansiera forskning som i dagsläget faller inom flera finansiärens områden. Likaså ser vi positivt på förslaget att områden där de samhällliga behoven bedöms kvarstå under lång tid – människors hälsa, arbetsliv och välfärd, miljöområdet, areella näringar, samhällsbyggnadsområdet och energiområdet – anges i relevant författning (sidan 62). Dock anser vi att även sakområdet industriell utveckling bör inkluderas i författningsförslaget såvida det inte läggs under Innovationsmyndighetens ansvar.

Förslaget innefattar att myndigheten tar över de medel för konkurrensutsatt forskning som i dag fördelas av myndigheter som har ett annat kärnuppdrag än forsknings- och innovationsfinansiering. Vi vill understryka vikten av det utredningen anger om att representanter för dessa myndigheter fortsatt ska vara djupt involverade i finansieringsverksamhetens alla steg (sidan 317). Vi anser att det är centralt att Myndigheten för strategisk forskning vid behov kommer att kunna agera snabbt när det gäller utlysningar för att täcka enskilda myndigheters behov, vilket, enligt vår erfarenhet, har karakteriserat myndigheterna med annat kärnuppdrag än finansiering av forskning och innovation.

Förslag: Innovationsmyndigheten

Vi instämmer huvudsakligen i förslaget men motsätter oss den del av förslaget som anger att sakkunniggranskning inom Innovationsmyndigheten enbart sker av behovsägare och tjänstemän (Tabell 6.2 Karaktärsdrag för de tre nya myndigheterna). Utredaren anger på sidan 257: ”Men utredningen ser framför sig att även de två andra myndigheterna, av olika skäl, kommer att finansiera grundforskning i relativt stor utsträckning”. Givet att utredningen föreslår att Innovationsmyndigheten ska kunna finansiera grundforskning i ”relativt stor utsträckning” anser vi att sakkunniggranskning av grundforskning måste ske av forskare för att säkra hög vetenskaplig kvalitet. Även vid sakkunniggranskning av anslagsansökningar som rör utmaningsdriven forskning måste forskare involveras för att säkra den vetenskapliga kvaliteten.

Förslag: Myndigheten för strategisk forskning och innovation

Om det alternativa förslaget skulle realiseras anser vi att bredden och komplexiteten på uppdraget för Myndigheten för strategisk forskning och innovation bör minskas så att det avgränsas till det forsknings- och innovationspolitiska området, och att uppdrag som faller inom det tillväxt- och näringspolitiska området förläggs på andra statliga aktörer (t.ex. Tillväxtverket och ALMI).

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.1 En formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi

Vi instämmer i förslaget men vill framföra några synpunkter:

Vi anser att det är viktigt att säkra att den strategiska samordningen inte kommer att äventyra Vetenskapsmyndighetens uppdrag att värna den fria forskningen genom att påverka myndighetens autonomi när det gäller val av utlysningar.

Det är oklart hur de uppföljningar som gruppen föreslås utföra skiljer sig från den separata process för uppföljning av myndighetsstrukturen som föreslås i avsnitt 6.5.6. Vi föreslår att gränsdragningen mellan dessa två uppföljningsprocesser tydliggörs så att överlapp undviks.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.2 En formell grupp för operativ och administrativ samordning

Vi har inga synpunkter på förslaget.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.3 Andra former av verksamhetsmässig samordning

Vi ser positivt på tankarna om en verksamhetsmässig samordning mellan myndigheterna inom det forskningsetiska området. Eftersom begreppet forskningsetik, liksom vad som utgör grundläggande etiska principer för forskning, kan tolkas med olika bredd föreslår vi att skrivningen kompletteras så att även forskningens integritet anges explicit. Vi anser att ett aktivt samordnat arbete från myndigheterna för att främja efterlevnaden av den europeiska kodexen för forskningens integritet inte bara stödjer att forskning följer grundläggande etiska principer, utan även har en betydande potential för att höja forskningens kvalitet.

Vi har inga synpunkter på övriga förslag.

Högskolan i Gävle sätter människan i centrum och utvecklar kunskapen om en hållbar livsmiljö.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.4 Ansöknings- och ärendehanteringssystem

Vi instämmer i förslaget och anser att ett gemensamt ansöknings- och ärendehanteringssystem har förutsättningar att minska forskarnas administrativa arbete.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.5 Förändringar i finansiering av forskning och innovation

Finansiering av utländska forskningshuvudmän

Vi har inga synpunkter förslaget.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.5 Förändringar i finansiering av forskning och innovation

Finansiering av doktorandstudier

Vi instämmer i grundtanken att finansiering av doktorander ska täcka hela studietiden. Vi anser dock att förslaget bör tydliggöra att det rör fyra års studietid så att det inte kan feltolkas som fyra kalenderår. Detta är särskilt viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv då tiden till examen generellt är längre för kvinnor än för män¹.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.5 Förändringar i finansiering av forskning och innovation

Finansiering av utveckling av nya utbildningar

Vi instämmer i förslaget och ser mycket positivt på att stöd kan lämnas till utveckling av utbildningar som avser att förmedla kunskap som erhållits genom tidigare forskningsfinansiering.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.5 Förändringar i finansiering av forskning och innovation

Undvik samfinansieringskrav för lärosäten i utlysningar

Vi instämmer i förslaget.

6.5 Förslag – gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning

6.5.6 Uppföljning av myndighetsstrukturen

Vi instämmer i förslaget men vill belysa att gränsdragningen mellan denna uppföljning och de uppföljningar som ska göras av den strategiska samordningsgruppen (avsnitt 6.5.1) bör tydliggöras för att undvika överlapp.

---

¹ Universitet och högskolor. Doktorander och examina på forskarnivå 2022, Statistiska centralbyrån 2023.

6.6 Förslag – andra förändringar

6.6.1 Indirekta kostnader

Vi instämmer i förslaget. Vidare anser vi att en schablon måste baseras på lärosätenas faktiska kostnader.

6.6 Förslag – andra förändringar

6.6.2 Balans mellan extern finansiering och basanslag

Vi instämmer i förslaget att Vetenskapsmyndigheten skulle vara en lämplig placering för en ny funktion för kvalitetsbaserad fördelning av basanslag då vi anser att forskare är bäst lämpade för att bedöma vad som gynnar forskning och kunskapsstillväxt. Dock anser vi att det är viktigt att Vetenskapsmyndigheten väger in de kriterier för kvalitet i utmaningsdriven forskning som Myndigheten för strategisk forskning kommer att tillämpa.

Vi instämmer även i förslaget om att en ny funktion för kvalitetsbaserad fördelning av basanslagen bör hämta inspiration från motsvarande funktioner i England och Finland.

6.6.3 Militär forskning och dubbel användning (dual use)

Vi har inga synpunkter på förslaget.

6.6.4 Kommunikation

Vi instämmer i förslaget och instämmer i att målgrupperna för de olika myndigheterna är så pass skilda att varje myndighet bör ha ansvar för sin forskningskommunikation.

I detta ärende har rektor Ylva Fältholm beslutat, kanslichef Björn Karlsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också prorektor Lars Bengtsson och utredare Mats Djupsjöbacka deltagit.